

Voorwoord

Frank Saris

We kunnen terug kijken op een geslaagde Algemene Ledenvergadering, met een mooie opkomst van veel actieve leden. Een aardige mix van inhoud en betrokkenheid. En het was de laatste keer dat we in het Natuurmuseum bijeen waren. De volgende vergadering zal in de dan geopende, helemaal nieuwe, Bastei zijn. Daar gaan we, dat is althans mijn eigen streven, de activiteiten van zoveel mogelijk groene organisaties bijeenbrengen en op elkaar afstemmen. In het belang van de natuur, de vogels en het draagvlak daarvoor.

Een van de onderwerpen tijdens de ALV betrof de stand van zaken van de boskap rond de Heerlijkheid Beek. Vanwege het broedseizoen is het nu natuurlijk stil in het bos (wat betreft het kappen), maar allerm minst is zeker dat de tijdelijke opschorting, door onze acties afgedwongen, een definitief karakter gaat krijgen. We zijn uitgenodigd voor een discussie over een nieuw bosbeheer...

Onderwijl heeft Geldersch Landschap en Kasteelen (GLK) advies gevraagd over het voorkomen van erosie (zie de GLK-website). Wij hebben vraagtekens geplaatst bij de nu gekozen werkvolgorde: eerst ingrijpend bos kappen en pas daarna nadenken over erosiebestrijding. Dit lijkt voor het verhinderen van erosie de omgekeerde volgorde. Wij kunnen melden dat we erin geslaagd zijn om in de omgeving van de nu nog steeds door GLK voorgenomen kapvlakten de nodige nesten en holten te vinden, in zodanige aantallen en dichtheden, dat verdere kap hoe dan ook tot nieuwe overtredingen van de gedragscode bosbeheer gaan leiden. Deze feiten willen we meenemen in het door GLK aangeboden gesprek over een nieuw bosbeleid, wat ons

betreft dus komend najaar te beginnen met het afblazen van de verdere kap.

Wat betreft de publiciteit die spontaan rond de Heerlijkheid Beek is ontstaan, wil ik bij dezen vast stellen het zeer te betreuren dat GLK op geen enkele wijze afstand heeft genomen van de uitlatingen van de door GLK ingehuurd houthakker, zoals verwoord in onder andere de Gelderlander. Daar werden onze argumenten en beweegredenen door deze houthakker maar min weggezet, in onderscheid van al zijn zogenaamde certificeringen. Het GLK is en blijft echter verantwoordelijk voor de uitgevoerde werkzaamheden. Het potsierlijke van zijn uitlatingen kwam samengebald in de bijgeplaatste foto, waar hij trots op een grote door hem gezaagde boomstronk zijn mening verkondigde, met op de achtergrond in beeld nota bene enige overtredingen van de gedragscode bosbeheer (voor degene die het gebied goed kent). Met de verschillende journalisten van de betreffende media hebben we inmiddels afgesproken hen via de voordeur te informeren over nieuwe ontwikkelingen in dit vervelende dossier. We zouden uiteraard ook samen met een positief bericht kunnen komen: 'bij de Kabouterboom is nu ook Meneer De Uil, de Oehoe gevonden, in een verder ongestoord bosgebied van de Heerlijkheid Beek'. Wat is nu een mooier visitekaartje vlakbij een grote stad als Nijmegen, om als Landschap een spraakmakend bos te mogen beheren?

Er wordt door GLK verwezen naar het door haar wetenschappelijke begeleidingscommissie al vele jaren ondersteunde beleid, rond het bosbeheer. Dit zou vorm hebben gekregen dankzij de activiteiten van Victor Westhoff,

lange tijd voorzitter van die commissie. Toevallig ben ik al jaren bezig met een boek over deze interessante natuurbeschermer, waarbij vast is komen te staan dat hij over het bosbeheer geen vernieuwende inzichten

heeft ontwikkeld. In feite wordt er dus nog met het beleid uit de jaren '70 gewerkt en is er weinig geleerd van de toen gevoerde discussie over een meer natuurlijk bosbeheer.

Hoe een Ooijpolderkoekoek een BN'er werd

Bram Ubels

In 2007 speurde ik voor het eerst in zwembroek en gewapend met bamboestok een rietkraag af, op zoek naar mijn eerste karekietennestje. Wat ik daarin vond, was zo fascinerend dat ik er altijd naar ben blijven zoeken. Uiteindelijk, tien jaar later, werd een van die karekietennesten 'wereldberoemd' in Nederland, want er werd door Vogelbescherming Nederland een live webcam op gezet die tienduizenden kijkers trok!

Ik had in een boek eens foto's gezien van een nest van de Kleine Karekiet; een aan enkele stengels zorgvuldig gevlochten kunstwerkje van oude rietpluimen, strootjes en spinnenwebjes. Bungelend op een meter hoogte boven het water. Die wilde ik ook wel eens zien. Voorzichtig speurde ik langs de rietkraag. Al vrij snel had ik beet: schitterend! Toen ik over de rand in de nestkom keek, zag ik vier eieren liggen, waarvan eentje

opvallend veel groter. Die moest wel van een Koekoek zijn, dat kon niet missen! Ongelofelijk! In mijn eerste nest meteen een Koekoeksei. Het is misschien wel daarom dat ik nog altijd een zwak voor karekietjes en hun nestjes heb. Regelmatig kwam ik terug bij het nest om kort en voorzichtig te kijken. Ik kon zo het opgroeien van de jonge Koekoek, die succesvol uitvloog, van dichtbij volgen. Een unieke ervaring.

Voor de webcams van Beleef de Lente

Sindsdien steek ik vrijwel ieder voorjaar wat tijd in het zoeken van karekietennestjes. De zwembroek heb ik ingeruild voor een waadpak. Zo ook op 20 mei dit voorjaar. En ja hoor, in het allereerste nest dat ik vind, ligt, jawel, een koekoeksei! Deja vu!

Omdat 2017 is uitgeroepen tot het Jaar van de Koekoek besluit ik contact op te nemen met Vogelbescherming Nederland.

Misschien is het nest met Koekoeksei leuk voor Beleef de Lente, de webcams waarmee Vogelbescherming elk jaar de ontwikkelingen in vogelnesten live volgt. Aanvankelijk lijkt het technisch niet haalbaar maar uiteindelijk biedt Staatsbosbeheer uitkomst door een camera met zonnepanelen ter beschikking te stellen. Een gebouw in de omgeving met werkende internetverbinding om de beelden te streamen, is snel gevonden en ik plan een veldbezoek met de cameramannen van Enting Films die de webcams plaatsen voor Beleef de Lente.

Koekoeksei verwijderd uit nest

Inmiddels had ik nog een twintigtal karekietennesten gevonden en de avond voor het veldbezoek van het camerateam, op 26 mei, vond ik in een van die andere nesten het tweede koekoeksei. Dat kwam goed uit, zo bleek achteraf! In het nest waarin ik het eerste ei vond, was het herkend door de pleegouders en uit de nestkom verwijderd. Het is bekend dat dat in een klein deel van de gevallen gebeurt. De karekieten zijn de Koekoek dan te slim af. Daarmee verviel voor ons de eerste keuze.

Gelukkig bleek het tweede nest uitstekend gelegen voor het plaatsen van een camera. Uiteindelijk lukte het om de webcam te plaatsen en konden tienduizenden vogelliefhebbers de gebeurtenissen in het karekietnest live volgen. Ze konden genieten van het spectaculaire opgroeien van de enige parasitaire vogelsoort die we in Nederland hebben. Een wereldprimeur nota bene! De Koekoek uit de Ooijpolder was op slag een BN'er.

Te zwaar voor het nest

Van predatie hebben karekieten relatief weinig last: roofdieren komen niet zomaar

bij de nestjes in de meebuigende rietstengels boven het water. Onder onstuimig weer en harde wind hebben de nestjes veel meer te lijden. Natuurlijk, voor de Kleine Karekiet zelf is het nest een onwaarschijnlijk sterk bouwsel, maar nu zat er meer in dan dat kleine zangvogeltje...

Na een periode van uitzonderlijk mooi weer in de eerste dagen van Koekoek, kreeg hij te maken met een buitengewoon krachtige wind en met zware regenbuien; een officiële zomerstorm zelfs. Meerdere dagen was te zien hoe het nest heen en weer knalde door de straffe wind. Regelmatig verdween het zelfs compleet uit beeld. Het weer in combinatie met het toenemende gewicht van de Koekoek, was ook van dit nest te veel gevraagd. Het nest is simpelweg niet voor een Koekoek gebouwd.

In de middag van 14 juni was, nadat de camera vanwege een technische storing tijdelijk offline was, het nest leeg! Ik ben direct gaan kijken. Was het leeggeroofd of was het jong domweg uit het nest gevallen? Dat laatste dus. De vogel bleek onder in het riet vast te hangen. Enkele minuten nadat ik de vogel terugplaatste, waren de pleegouders alweer aan het voeren.

Op 15 juni herhaalde hetzelfde drama zich, maar nu was ik niet in de gelegenheid naar het nest toe te gaan. Daarnaast is het standpunt van Vogelbescherming Nederland (en dus ook van Beleef de Lente) dat er niet doelbewust wordt ingegrepen. Een goed te begrijpen keuze, als je het mij vraagt: we bekijken de natuur zoals hij is, hoe hard soms ook. Maar toen ik 's avonds thuis kwam, knaagde er toch iets. De Koekoek kon haast niet meer in leven zijn, maar ik wilde het toch zeker weten. Ik ben dus toch maar even gaan kijken. En wat

schetste mijn verbazing? De vogel leefde nog! Hoewel, leven... Veel leven zat er niet meer in. Zwaar onderkoeld hing hij vlak boven het water, klem in het riet. Het nest was inmiddels zo ver uit elkaar gewaaid dat terugplaatsen geen optie meer was. Ik zag me genoodzaakt om, in het belang van de Koekoek, de vogel mee te nemen. Thuis heb ik de vogel opgewarmd en met insecten gevoerd, waarna hij naar de opvang is gebracht. Dus toch een happy end?!

Triest? Maar heel normaal!

Een triest einde leek het aanvankelijk te worden. Maar wel heel normaal! Het komt veel vaker voor. De afgelopen jaren vond ik al meerdere Koekoeken dood in het water. We

zijn getuige geweest van een heel natuurlijk principe. In periodes met slecht weer sneuvelen talloze nesten. Om over predatie nog maar te zwijgen. Zelig? Welnee. Zelig is een menselijke interpretatie die de natuur niet kent. Als alle vogels het verlies van hun jongen net zo zouden verwerken als mensen dat doen, zouden alle vogels getraumatiseerd zijn. De natuur is keihard; ogenschijnlijk heel gemakkelijk gaan vogels weer verder na het verlies van hun jongen. Zo was vandaag te zien dat pa en ma karekiet alweer begonnen zijn aan het bouwen van een nieuw nestje.

De filmpjes van de opgroeiende Koekoek zijn nog terug te kijken op www.beleefdelente.nl

Foto: Bram Ubels

Nieuwe secretaris gezocht

Frank Saris

Zoals elders gemeld, heeft onze secretaris vanwege andere drukke werkzaamheden helaas moeten besluiten om zijn bestuurslidmaatschap te beëindigen. Daarom zijn we nu op zoek naar een nieuwe, enthousiaste secretaris.

krijg je contacten met vele interessante andere natuurorganisaties, ben je deel van inspirerende vogelbeschermingsacties en kun je op je eigen manier vele initiatieven nemen. Zo kun je van je vogelhobby een zeer nuttige uitdaging maken.

Het is niet nodig dat je ervaring hebt met dit soort bestuurswerk; in ons kleine, enthousiaste team raak je snel thuis,

Voor vragen hierover: frank.saris@sovon.nl of klop even aan bij een van de andere (oud-) bestuursleden.

Contributieverhoging

André Nagelhout

Op voorstel van het Bestuur heeft de Ledenvergadering op 27maart jl. ingestemd met de contributieverhoging. Zie hiervoor ook de vorige Mourik. De contributie bedraagt vanaf dit jaar:

€ 17,- voor volwassen leden

€ 7,- voor jeugdleden

€ 1,- voor gezinsleden

Verzoek aan de leden die zelf de contributie overmaken om rekening te houden met deze verhoging en eventueel hun automatische overschrijving aan te passen. De incasso zal plaatsvinden in augustus, september of oktober.

Big Day verslagen 2017

3 Teams, 24 uur vogelen...

Foto: Martijn Verdoes

Team Goudlijsters

Martijn Verdoes

Samenstelling: Eddy Nieuwstraten, Bram Ubels, Vincent Sanders en Martijn Verdoes.

Het moest anders. Radicaal anders. Een nieuwe teamnaam, een betrouwbare navigator, een ingewerkte TomTom, een gedegen digitale voorbereiding, gericht scouten, een oefenwedstrijd op Texel, maar bovenal een nieuwe strategie!

De verbijstering was groot toen we vorig jaar met een score van 128 soorten als derde eindigden. Ongeloof was er, toen bleek dat we die dag waren onttroond als (gedeeld) regiorecordhouders door een winnende score van 137 soorten. Hoe was dat mogelijk? In het bos zong niets! De hele dag geen rover te bekennen! Zo weinig pap, laat staan krenten! Er was maar één manier om deze kater te verwerken: met een ingenieuze strategie om het regiorecord te verpulveren. Het was BigDay-mastermind Eddy die met

het onorthodoxe plan kwam om het in de ochtend dichterbij huis te zoeken, in plaats van op De Hamert bij het kriecken van de dag. We zouden vol inzetten op bosvogels in de directe omgeving van Nijmegen. De dag van de waarheid brak aan, 14 mei 2017: de voorbereidingen wierpen zijn vruchten af, de puzzelstukjes vielen op hun plaats, de rest is geschiedenis...

Proloog

Geïnspireerd door het positieve karakter van de Big Days zoals Champions of the Flyway en de Texel Big Day, hebben we besloten om onze leuke waarnemingen te delen via de *regionale Big Day 2017* whatsappgroep en vroegen we Hisko van *waarneming.nl* om een BigDay-pagina voor ons aan te maken, zodat iedereen live onze progressie kon volgen. Hierdoor zijn onze routes en soortenlijsten terug te vinden op <https://nijmegen.waarneming.nl/bigday/view/7>. Van alle teams volgt enkel team Lachsterns ons ludieke voorbeeld.

En daar zijn ze weg!

Foto's: Martijn Verdoes

Duffelt – Ooijpolder – Duffelt (00:30 – 04:00)

En daar zijn ze weg. Nadat Eddy en Bram mij opgepikt hebben, rijden we vol goede moed naar Millingen, alwaar Vincent ons een verkeerde afslag ziet nemen, waardoor hij zich een aantal minuten later dan nodig bij de rest van team *Goudlijsters* kan voegen. Deze omweg was echter ruim een half uur korter dan die van vorig jaar, wat pure tijdswinst betekende! De eerste doelsoort is de Ransuil. Verschillende potentiële territoria en jachtgebieden worden bezocht, zonder succes. Ondertussen druppelen de eerste soortjes binnen. Ook dit jaar bijt de Meerkoet het spits af, op ongeveer hetzelfde tijdstip als vorig jaar! Als dat maar goed gaat... Op de dijk bij Kekerdome horen we naast een Waterral en een Blauwborst ook een mysterieus geluid overvliegen, wat de gemoederen nog lang bezig houdt (op het moment van schrijven zijn de kandidaten gereduceerd tot Waterral of Dodaars). Spannend, maar we hebben er niets aan. We vervolgen onze weg en schrijven en passant onder andere Ooievaar op het nest en Bosrietzanger bij en verschillende Steenuilen worden gehoord. De eerst klapper valt op de Kerkdijk, waar we vanuit de Ooijse Graaf een Cetti's Zanger de longetjes uit zijn lijfje horen zingen! Een poging voor Kwartel levert niets op. Op de Heezelstraat komt een prachtige Vos ons tot op een paar meter tegemoet rennen, horen we een Kerkuil en zien we een prachtige Nachtzwaluw vliegen! Volgende halte Oude Waal, waar een Rietzanger zit te zingen en een "Bestekbek" in het water staat. Die kun je allebei ook maar beter hebben! In Beek zien we een geweldige Steenmarter en horen we binnen tien seconden een Bosuil roepen. We besluiten nog één verwoede poging te doen voor Ransuil en met succes. Op één van de eerder bezochte plekken zit nu een vogel roepen.

1	Meerkoet	00:42
2	Houtduif	00:45
3	Scholekster	01:05
4	Waterral	01:08
5	Blauwborst	01:08
6	Wilde Eend	01:13
7	Ooievaar	01:25
8	Bosrietzanger	01:25
9	Blauwe Reiger	01:25
10	Kleine Plevier	01:30
11	Kievit	01:31
12	Sprinkhaanzanger	01:32
13	Kuifeend	01:35
14	Steenuil	01:43
15	Grauwe Gans	01:44
16	Cetti's Zanger	01:55
17	Kleine Karekiet	02:16
18	Fuut	02:17
19	Kerkuil	02:31
20	Nachtegaal	02:34
21	Nachtzwaluw	02:37
22	Rietzanger	02:46
23	Lepelaar	02:46
24	Bosuil	02:58
25	Ekster	03:25
26	Ransuil	03:32
27	Waterhoen	03:49
28	Gekraagde Roodstaart	03:49

Kraaijbergse Plassen – Mill - Kraaijbergse Plassen (04:00 – 08:30)

So far, so good! Volgende halte Kraaijbergse Plassen, waar de volgende bonussoort bijgeschreven kan worden: de Grote Karekiet. Teruglopend naar de auto horen we een Zwarte Roodstaart zingen, een notoir lastige BigDay-soort. De Snor bij Linden drukte zijn snor, maar onderweg naar De Gagel zien we een Grote Zilverreiger staan. En dan gebeurt het. Voor het eerst in de geschiedenis van ons team mogen we de Matkop op onze lijst noteren! En de ene specht na de andere wordt bijgeschreven. Tijdens een verwoede

poging tot Goudvink krijgen we vooral	53	Huismus	05:29
heel natte voeten en wordt door iedereen	54	Tijftjaf	05:30
behalve ondergetekende een Das gezien.	55	Geelgors	05:32
Ook de zoogdieren gaan lekker! Verder	56	Boomkruiper	05:33
zien we soorten als Bonte Vliegenvanger,	57	Bonte Vliegenvanger	05:33
Geelgors, verschillende Spotvogels, een	58	Matkop	05:34
waaninnig mooi mannetje Wielewaal en	59	Grote Bonte Specht	05:41
als klap op de vuurpijl een overvliegend	60	Appelvink	05:47
Smelleken! Wat gebeurt hier allemaal!? Op	61	Groene Specht	05:57
de weg terug richting Nijmegen doen we	62	Zwarte Specht	06:01
nogmaals de Kraaienbergse Plassen aan.	63	Kneu	06:01
En met succes! Onderweg rijden we bijna	64	Kleine Bonte Specht	06:05
een Zomertortel aan en op locatie zien we	65	Spotvogel	06:14
onder meer Geelpootmeeuw, Zomertaling,	66	Holenduif	06:26
Noordse Kwikstaart, IJsvogel, Bontbekplevier,	67	Turkse Tortel	06:27
Slechtvalk en Geoorde Fuut. Het is net acht	68	Roodborsttapuit	06:29
uur geweest en we zitten al op 97 soorten, ze	69	Gaai	06:30
blijven maar vallen!	70	Groenling	06:31
	71	Smelleken	06:37
29 Merel	04:20	72 Witte Kwikstaart	06:41
30 Koolmees	04:20	73 Goudhaan	06:49
31 Roodborst	04:21	74 Boompieper	06:50
32 Zanglijster	04:42	75 Staartmees	07:05
33 Rietgors	04:43	76 Wielewaal	07:19
34 Tuinfluiter	04:46	77 Huiszwaluw	07:35
35 Grote Karekiet	04:49	78 Visdief	07:36
36 Zwarte Roodstaart	04:54	79 Oeverloper	07:36
37 Zwarte Kraai	04:59	80 Kokmeeuw	07:36
38 Boerenzwaluw	05:03	81 Zilvermeeuw	07:37
39 Winterkoning	05:04	82 Zomertaling	07:44
40 Koekoek	05:04	83 Gele Kwikstaart	07:45
41 Fitis	05:04	84 Brandgans	07:45
42 Spreeuw	05:05	85 Krakeend	07:50
43 Knobbelzwaan	05:09	86 Bontbekplevier	07:50
44 Grote Canadese Gans	05:09	87 Geelpootmeeuw	07:51
45 Kleine Mantelmeeuw	05:14	88 Aalscholver	07:51
46 Grasmus	05:14	89 Bergeend	07:52
47 Grote Zilverreiger	05:18	90 Gierzwaluw	07:59
48 Vink	05:20	91 Noordse Kwikstaart	08:02
49 Pimpelmees	05:20	92 IJsvogel	08:04
50 Heggenmus	05:26	93 Zomertortel	08:06
51 Zwartkop	05:27	94 Slechtvalk	08:09
52 Kauw	05:27	95 Braamsluiper	08:09

96	Putter	08:14
97	Geoorde Fuut	08:14

De sleutel tot succes: Heumensoord (08:30 – 10:00)

En dan is het moment aangebroken om de joker te spelen. We springen op de fiets en rijden Heumensoord in. Doelsoorten als Zwarte Mees, Grauwe Vliegenvanger, Raaf (soort nummer 100! Om 08:45 uur), Kuifmees en Fluiters worden als een fluitje van een cent gevonden. Alleen de Glanskop laat het afweten, maar als troost vliegt er een prachtige Wespendif over. Op het zweefvliegveld lopen Grote Lijsters en Boomleeuweriken te foerageren, waarna we terugfietsen naar de auto. Onderweg naar de Ooijpolder stoppen we nog voor een zingende Vuurgoudhaan.

98	Zwarte Mees	08:39
99	Grauwe Vliegenvanger	08:44
100	Raaf	08:45
101	Kuifmees	08:45
102	Boomklever	08:51

103	Fluiter	08:58
104	Wespendief	09:03
105	Grote Lijster	09:13
106	Boomleeuwerik	09:13
107	Buizerd	09:14
108	Vuurgoudhaan	09:51

Ooijpolder bij daglicht (10:00 – 12:30)

Alvorens we de polder in trekken, wagen we een poging voor Middelste Bonte Specht bij de Refter. Deze geeft echter niet thuis, maar er vliegt wel een Rode Wouw over. We lopen een stukje de Millingerwaard in en zien Zwarte Stern, Oeverzwaluw, Boomvalk en als bonus een Kolgans. Tijdens de terugwandeling vliegen er Stormmeeuw en Bruine Kiekendief voorbij. Weer twee lastige soorten die ons vorig jaar niet gegund waren. Bij de Erlecomse Waard staan Pontische en Grote Mantelmeeuwen ons op te wachten en op de Kraaienhof dobbert een Toendrarietgans onze daglijst op. Er lijkt geen houden aan! Via de Casarca's langs de Kerkdijk en de Tafeleend op een plasje in Ooij, verlaten we de Ooijpolder

Wespendief (l) en Rode Wouw (r)

De joker

via de lastige Grote Gele Kwikstaart van het Hollandsch-Duitsch Gemaal. We beginnen ons nu toch wel een beetje zorgen te maken over de Sperwer...

125	Casarca	11:54
126	Tafeleend	12:03
127	Grote Gele Kwikstaart	12:28

109	Rode Wouw	10:08
110	Zwarte Stern	10:33
111	Torenvalk	10:33
112	Oeverzwaluw	10:38
113	Boomvalk	10:45
114	Wulp	10:48
115	Veldleeuwerik	10:50
116	Kolgans	10:50
117	Bruine Kiekendief	10:52
118	Stormmeeuw	11:06
119	Tureluur	11:27
120	Graspieper	11:27
121	Slobeend	11:33
122	Pontische Meeuw	11:34
123	Grote Mantelmeeuw	11:34
124	Toendrarietgans	11:41

Polders en waarden (12:30 – 16:30).

Ten noorden van de Waal schrijven we door het missen van de Patrijs maar drie soorten bij, namelijk Grutto, Ringmus en Roek. We hebben nog bijna een halve dag te gaan en we hebben nu al meer soorten gezien dan vorig jaar! Wel hadden we stiekem op Tapuit gerekend in deze contreien en was een Paap ook wel lekker geweest. Geen nood, we komen immers nog in geschikte biotopen voor deze soorten. Na de Smient bij Weurt schrijven we bij Batenburg Kluut, Kleine en Bonte Strandloper bij. Jammer genoeg lopen we de Krombekstrandloper mis. Een verkeerd geïnterpreteerde melding van een Dwergarend (bleek helemaal niet naar noord te zijn gevlogen) dreigde voor

de eerste hapering in het strakke schema te gaan zorgen. Echter, een achteraf nutteloze tactische positionering op de dijk stelde Eddy in staat om de Patrijzenspeld in de hooiberg te vinden. Na de Lachsterns (jammer genoeg niet telbaar), een onvindbare Krooneend en een prachtige Roodhalsfuut bij Beugen daalden we verder af naar de zuidelijkste regionen van ons werkgebied.

128	Grutto	12:50
129	Ringmus	13:16
130	Roek	13:35
131	Smient	14:07
132	Kluut	14:40
133	Kleine Strandloper	14:40
134	Bonte Strandloper	14:40
135	Patrijs	15:08
136	Roodhalsfuut	16:07

De man met De Hamer(t) (16:30 – 22:00).

Met de teller één soort verwijderd van een evenaring van het regiorecord arriveerden wij bij het Nieuwe Heerenven Zuid. In een tijdsbestek van een dikke tien minuten konden we zomaar vijf soorten aan onze daglijst toevoegen, waaronder de Zilverplevier. Met nog een kleine zeven uur de tijd hadden we het regiorecord virtueel in handen! Maar met de teller op 140 wordt het sprokkelen geblazen. We besluiten richten de Jachthut te gaan in een verwoede poging voor Glanskop, Sperwer, Havik en bijvoorbeeld Middelste Bonte Specht en Barmsijs. Na heel hard werken en waarschijnlijk met hulp van een onzichtbaar roofdier lukte alleen eerstgenoemde in een grote groep alarmerende zangvogels. Wat is wijsheid? We besloten terug te rijden naar het Nieuwe Heerenven Zuid in de hoop op verse aankomst van steltlopers en in de hoop de eerder gemelde Zwarte Ooievaar toch nog terug te vinden. Dit lukte niet, maar wel zagen we eindelijk meerdere Sperwers en

als klap op de vuurpijl een groep van twee Zwarte Wouwen! Ook kregen we hier een gouden tip! Eerder die middag waren twee Steenlopers gezien in de uiterwaarden bij Aijen. We besloten een poging te wagen en met succes. Niet alleen werden twee prachtige Steenlopers gezien, ook bleken hier maar liefst zes (!) Temmincks Strandlopers aanwezig. HONDERDVIJFENVEERTIG! Dromen van de honderdvijftig werden echter overschaduwd door de hongerklop. Na een culinaire uitspatting bij de plaatselijke Aziatische friettent werden onze zegeningen geteld en besloten we nog eenmaal terug te gaan naar De Hamert. Na een eerdere mislukte poging lukte de Wintertaling nu wel. En terwijl we dit paartje en een extra Casarca bekeken, kwamen inmiddels de Houtsnippen uit volle krop over knorren. Onder het heerlijke geratel van de Nachtzwaluwen viel de duisternis over de Nijmegen-e.o.-Big-Day. Onderweg huiswaarts deden we de Kraaienbergse Plassen voor de derde maal aan die dag, maar de gemelde Kwartel hield zijn snavel. Jammer, maar hoe dan ook hadden we het staande record met liefst TIEN SOORTEN verpulverd!

137	Zilverplevier	16:58
138	Groenpootruiter	16:58
139	Dodaars	17:05
140	Bosruiter	17:08
141	Glanskop	18:10
142	Sperwer	18:28
143	Zwarte Wouw	18:40
144	Temmincks Strandloper	20:00
145	Steenloper	20:00
146	Wintertaling	21:41
147	Houtsnip	21:44

Zonsondergang, De Hamert (I) en de nieuwe regiorecordhouders (r). Foto: Martijn Verdoes

Epiloog

Wat een waanzinnige dag! Niet alleen hebben we erg gelachen, lekker fanatiek gevogeld, prachtige plekken bezocht en genoten van de enorme ornithologische rijkdom van ons werkgebied, we bleken ook iedere keer weer op de juiste tijd op de juiste plek te zijn. Tenminste, over het algemeen. We hebben natuurlijk ook een aantal dingen niet gezien. Zo gaven de Goudvinken en Watersnippen die tijdens het scouten gezien werden niet thuis en hadden we toch zeker wel verwacht een doortrekkende Tapuit of Paap tegen het lijf te lopen. Ondanks de Kraaijenbergse Plassen drie keer bezocht te hebben, wisten we de aldaar gemelde Kwartel en Krombekstrandloper feilloos te ontwijken. Voor de Middelste Bonte Specht waren we net te laat en normaal gesproken blunder je zonder al te veel moeite tegen een Havik aan, behalve vandaag. En als “team Harvey” zoals vooraf afgesproken

de Engelse Kwikstaart en Kleine Zilverreiger zouden hebben gemeld, dan hadden we zomaar dik boven de 150 soorten uit kunnen komen! Omdat we de lat nu wel erg hoog gelegd hebben, broeden we op het idee om het de competitie wat makkelijker te maken door volgend jaar de regiobigday op de fiets te gaan doen. Tot volgend jaar!

De nieuwe regiorecordhouders

Zonsondergang, de Hamert

The unbirdables

Wouter Helmer

38 jaar geleden beleefde ik mijn eerste en enige 'soortenjaagdag' voor de VWG Nijmegen. In de verkeerde tijd van het jaar (september), zonder internet, natuurlijk nog op de fiets en – oh ja – de halve dag in de dichte mist. Dus toen Harf een herkansing voorstelde, had ik er wel zin in.

04:00u verzamelen. De opdracht leek simpel: het record van vorig jaar (137 soorten) verbreken. En als ik na 23 seconden een Bosuil weet te lokken (een soort die vorig jaar op de lijst ontbrak), heb ik mijn taak er eigenlijk al opzitten. Dan krijg ik te horen dat een team 'jonge honden' (de Goudlijsters) de lat dit jaar mogelijk boven de 140 gaat leggen. OK, maar of mijn toevoeging aan het team 'The Unbirdables' daarop een passend antwoord is, betwijfel ik openlijk. Hoewel: op de dag dat die andere veteraan, Dirk Kuijt, Feyenoord kampioen moet maken, is natuurlijk niets onmogelijk.

Ons team mag er wezen: teamleider en niet aflatend motivator Harf, chauffeur Twan met zijn ongelooflijke ooghoeken, geheim wapen Marijn (daarover later meer) en ikzelf, die voor de zekerheid als notulist word aangesteld. Allen met een goed ontwikkeld Top2000-zintuig en messcherp op de vogeltjes. 04:01u. Berichtje op internet: we staan met 25-1 achter. Lekkere start.

Op weg naar de Hamert besluiten we een tip van mijn neef Thomas uit Afferden na te trekken, door een parallelweggetje van de Rijksweg in te slaan. Van de beloofde Patrijs geen spoor, maar tussen alle zingende Gekraagde Roodstaarten doen twee Steenuilen, een Nachtegaal en een Kwartel

dit gemis gauw vergeten. Nu we hier toch zijn, weet Twan vlakbij een interessant stukje hei. Vijf minuten later hebben we twee ratelende Nachtzwaluwen en een Boomleeuwerik in de pocket. Veertien soorten en de stemming zit er al helemaal in.

Rond vijven rijden we in zacht schemerlicht de Ceresweg af naar het zuiden. Ter hoogte van de Eckeltse Bergen horen we opnieuw Kwartel en Nachtzwaluw en begrijpen mijn collega's niet waarom ze vorig jaar zoveel problemen hadden met het vinden van Wulp en Zwarte Roodstaart. Als Nijlganzen niet meegeteld mogen worden en even later een Casarca wel, moet ik me even laten bijpraten over de spelregels. Zo blijken verkeersslachtoffers alleen mee te tellen als je ze zelf hebt aangereden. Helder. Ondertussen vervolgen we onze sfeervolle tocht langs de heide, met een roepende Reebok en overal Roodborsttapuitjes, Geelgorzen en Grasmussen. Wielewaal is soort nummer 26 en even later, bij het Eendenmeer, horen we er zelfs drie roepen, samen met de eerste Blauwborst. Een korte wandeling langs de rand van de Bergerheide levert – naast veel Konijnen en de eerste Jacobsvlinder – een Groene en Kleine Bonte Specht op. Spotvogel en Matkop voegen zich opvallend makkelijk aan het lijstje toe en als we even later - bij een vennetje - Bergeenden, een koppeltje Wintertalingen en een paartje Dodaars zien, staat de teller om 05:52u al op vijftig soorten.

En dan moet het Heerenven nog komen. Een Ooievaar vliegt voor ons uit naar de uitkijkpost en als wij daar even later zelf arriveren, volgt er een heerlijk half uurtje. Met Groenpootruiters, Bosruiter, Tureluur,

Kleine Plevieren, Bontbekplevier en zelfs een Zilverplevier. Aan de overzijde staat een Ree in de bosrand, terwijl een Vos wegsliupt in de oevervegetatie. Roep van Blauwborst, Zomertortel, Wielewaal en Dodaars, met een jagende Boomvalk rond de berken op de hei. Het Geldernsch-Niers kanaal levert even na zevenen ook een mooie serie waarnemingen op, die ons veel tijd gaat besparen later op de dag. Wat te denken van Grauwe Vliegenvanger, Fluiter en Appelvink. Terwijl we opnieuw een Wielewaal horen, maakt een roepende Zwarte Specht zich los uit de bosrand en kruist zijn vlucht die van een Zomertortel. Het is inmiddels 07:35u. Op de weg terug naar de Rijksweg scoren we de eerste decadent-doorrijden-want-vanuit-het-open-raam-gehoorde Bonte Vliegenvanger. Soort nummer 83. Dan duurt het vaststellen van de Ringmus bij het pannenkoekenhuis toch aanzienlijk langer: 3,5 seconde. Het gaat zo goed dat we Harf zelfs even fotografisch

laten losgaan op een ongeringde Ross Gans. Tel-technisch heeft het weinig zin, maar we denken ons deze luxe wel te kunnen permitteren. Dat gevoel wordt alleen maar versterkt als we daarna weer gewoon doorgaan met soorten turven. Braamsluiper en Bosrietzanger langs de Maas bij Well en een IJsvogel bij 't Leuken. Sommige soorten melden zich opvallend laat (Huismus op 88, Kokmeeuw op 99), maar met de Slechtvalk op nummer 100 hoort u ons niet klagen. En het is dan nog niet eens 9 uur! Veertien minuten later heb ik mijn record van 38 jaar geleden (103) verbeterd. De befaamde ooghoeken van Twan doen hun werk en merken een koppel Patrijzen en een Tapuit op. We hebben dan nog geen enkele stop met de auto gemaakt die niet één of meerdere nieuwe soorten opleverde. En dan komt ook nog het bericht binnen dat de grote concurrenten op 101 staan. Als het begrip 'winning mood' ooit fysiek in beeld is gebracht, dan is het wel hier, om 09:13u bij Aijen. Nog niet wetend dat we

Foto: Twan Teunissen

mogelijk precies op deze plek de overwinning uit handen hebben gegeven.

Enfin, wat volgt is een aantal magere uren: geen Krooneend, geen Roodhalsfuut, geen Steltkluut en we raken ook nog verzeild in één of andere wandelmars door de Maasheggen, waardoor we op de zanderige stofwegen alleen maar stapvoets kunnen rijden om geen woedende menigte achter ons aan te krijgen. Drie uur later zijn we pas twee soorten opgeschoten... Wel hebben we ons knagend geweten over Slechtvalk nummer 100 (zat namelijk aan de andere kant van de rivier, buiten werkgebied VWG) weten te stillen door aan deze kant van de Maas nu ook een Slechtvalk te zien. Discussie gesloten. De Grote Karekiet bij Linden lukte voor de verandering dan weer wel en vanaf Kraaienbergseplas 7 begint zowaar de motor weer op gang te komen. Een Grote Zilverreiger vliegt weg bij een plasje en bij de kijkschermen aan de zuidrand van de plas bevinden zich Oeverlopers, Kleine Plevieren, een Zomertaling, volop Visdiefjes, vier Geoorde Futen, een jagende Slechtvalk en een drietal Noordse Kwikstaarten; soort 110.

Op naar Batenburg. Daar zien we - zoals gehoopt - twee paartjes Kluten, Slobeenden, een groepje Kolganzen en zijn we uiteraard ingenomen met waarnemingen van Grutto, Bonte Strandloper, acht Bontbekplevieren en een tweetal Lepelaars. Even later ontdekken we zelfs een Kleine Strandloper en als er dan ook nog een Wespendif, samen met een Buizerd, noordwaarts komt overcirkelen, heeft Batenburg geheel aan de verwachtingen voldaan. Het loopt tegen 2-en, we staan op 117 en alles is weer mogelijk! Voordat we ons op Ooijpolder en stuwwal zullen storten, besluiten we eerst nog even wat Betuwse soorten af te vinken. Eerst bij de Karbrug,

waar een Engelse Kwik zou zitten. Het stikt er van de Visdiefjes, we zien Kluten en een Patrijs langs de Linge en horen (alweer) een Kwartel in de velden, maar het duurt even voordat we tussen alle gewone Gele Kwikstaarten, de Britse variant spotten. Via de Lingeplasjes (Lepelaar) bereiken we de Klompenwaard, waar de vierde Slechtvalk van de dag over komt zetten en, niet onbelangrijk, we de eerste Graspiepers (pas als 120^e soort!) waarnemen. Als we een foeragerende Kleine Zilverreiger bekijken, komt achterlangs een IJsvogel aanvliegen met een visje in de snavel. Even later zien we op een tak boven het water prachtig de overdracht van het visje aan de IJsvogelpartner.

Dan wordt het tijd – het is inmiddels 16:30u - voor het thuisvoordeel. Harf en ik weten elke vogel op het landgoed Nieuwland te zitten en dat betekent dat we zeven soorten kunnen ‘oprollen’ (nieuwe kreet die me vandaag is bijgebracht). Het worden er inderdaad zeven, waaronder Havik, Goudvink, Glanskop en Vuurgoudhaan. We missen echter de Kuifmees, wat weer wordt goedgemaakt door een overvliegende Sperwer. Maar die Kuifmees blijft irriteren; de enige ‘groene soort’ (categorie ‘zou moeten lukken’) die nog mist in ons lijstje. Een desperate zoektocht volgt: over de But, achter het Canadese kerkhof, op Nederrijk, maar wat er ook roept of zingt: geen Kuifmees. Het zal onze ‘schaamsoort’ van de dag worden. We posten ook nog een dik kwartier bij het vermoede nest van een Middelste Bonte Specht, maar als daar uiteindelijk een Boomklever in verdwijnt, gaan we verder richting Hollands Duits-gemaal, waar de Grote Gele Kwikstaart weer wél lukt. Het Circul brengt Ooievaars, een overvliegende Lepelaar, héél veel Roodborsttapuiten, maar ook 26.476 weidepaaltjes zonder Paapje. En

als je het allang niet meer verwacht, is daar ineens een Bruine Kiekendief (ooghoeken Twan) jagend boven de graslanden langs de Persingensestraat. Twee Tafeleenden zitten lekker te suffen op de Jonkmanshof en ook de Oude Waal voldoet keurig aan de verwachtingen met Rietzanger, Lepelaars en zeker dertig paartjes Zwarte Sterns.

Dan bereikt ons het vernietigende bericht dat de concurrentie op 143 staat; negen soorten meer dan wij. Oef... Wat te doen? Het is 19:50u. Eerst maar even friet halen in Ooij. Terwijl Harf de bestelling opneemt, buigt de rest van het team zich over de soortenlijst. Als alles meezit kunnen we inderdaad nog negen soorten scoren, maar dan moeten de Goudlijsters volledig stilvallen, wat niet waarschijnlijk is. Opgeven? Nooit!! We kunnen op zijn minst ons eigen record van vorig jaar verbeteren en het vijfde teamlid (Jan Jacobs) is op komst en kan mogelijk ook

nog een bijdrage leveren. We treffen Jan aan bij de Erlecomse Waard en daar gaat de teller weer lopen: Pontische Meeuw op het Waalstrand, een Grote Mantel boven de Waal en ook nog een Geelpootmeeuw en een stelletje Toendrarietganzen in de Erlecomse polder.

De Millingerwaard levert op zich een mooie reeks waarnemingen op (Lepelaars, twee zwemmende Bevers en weer prachtig dichtbij een IJsvogeltje), maar niet de gewenste soorten. Nadat we ook nog een Steenuiltje bij Kekerdome hebben gespot, gaan we richting slotoffensief: Sprinkhaanzanger bij de Kaliwaal (soort 138!), een Waterral in de Ooijse Graaf en dan wordt het tijd voor ons geheime wapen. Als we in de buurt van een Kerkuilenplek komen, zegt Marijn het geluid van de Kerkuil wel te willen nadoen (voor de leken: da's een heel raar geluid). We stoppen bij de beoogde stal, Harf zegt; "hier is 't" en

Foto: Harvey van Diek

meteen doet Marijn de Kerkuil zo waanzinnig goed na, dat de vogel binnen een seconde de schuur uit komt knallen en bijna op zijn hoofd gaat zitten. Toevallig heb ik net een heel goede zaklamp in mijn knuisten en dat levert een adembenemend schouwspel op van een Kerkuil, die supernieuwsgierig zijn rondjes vlak boven ons in de sterrennacht blijft vliegen. Wow!

Nog nagenietend, maken we ten slotte een nachtelijke voettocht langs de Ooijse Graaf,

wat zowaar nog – soort 141 - een roepende jonge Ransuil oplevert. En dan is het 22:53u. Gaan we nog een wanhopige poging doen voor een Oehoe of een Porseleinhoen? Nee, het is goed zo. Genieten van de Melkweg boven ons, de diepe stilte, met uitzondering van een stoempende rijnaak op de rivier. Een eenzame Kluut trekkend langs de donkere hemel. Wat een mooi geluid. We sluiten de dag af met een pilsje op het trekpontje bij Persingen. Gave dag, veel gelachen. Proost. Op de Goudlijsters!

De Lachsterns

Jeroen Veeken

Inmiddels wordt de vogelcurcus van onze Vogelwerkgroep al een aantal jaren verzorgd door een min of meer vaste kern. Na het succes van vorig jaar werd er ook dit jaar voor gekozen om een team voor de Big Day in te schrijven, bestaande uit een afvaardiging van de begeleiders van die vogelcursus en met als doel – natuurlijk naast het hebben van een leuke dag - om het oude record van 103 soorten uit de boeken te vegen. Het vogelcursusbegeleidersbigdayteam bestond dit jaar uit Sjaak van den Berg, Marcel Bingley, Gonny van Dalfsen, Saskia Jonker en Jeroen Veeken. De laatste is gevraagd een verslagje te schrijven van wat een erg leuke vogeldag zou worden.

Half mei. In principe zijn alle ‘zomersoorten’ dan binnen die een week eerder (vorig jaar viel de Big Day op 8 mei) een stuk lastiger zijn. Daar tegenover staat dat bijvoorbeeld veel steltloperseneendennaarhunbroedgebieden zijn vertrokken, waardoor deze een week eerder juist een stuk eenvoudiger zouden

kunnen worden binnengetikt. Voordelen tegen nadelen afwegen heeft geen zin. Op 14 mei zou het moeten gebeuren; er was simpelweg geen keus. We hadden één optie: knallen!

De voorbereiding zag er ronduit goed uit: een verkenrondje met veel soorten in weinig tijd en met weinig moeite beloofde veel, nesten van Havik, Sperwer en van Zwarte en Middelste Bonte Specht werden gevonden, pleisterende eenden werden in kaart gebracht, een mooie route werd bedacht. Twee aspecten waren eigenlijk nog nodig om het record aan te vallen: geschikt vogelweer (nou, dat werd het!) en een portie geluk (hmm).

Om 4:00u meldden wij ons bij Gonny in Nijmegen, waarvandaan we zouden vertrekken. Traditiegetrouw was ik iets te vroeg wakker, dus ik heb een rondje door de Hatertse Vennen gemaakt op zoek naar roepende uilen. Behalve een Das en een Nachtegaal leverde dat rondje weinig op. Mooi, dat gebied konden we overslaan...

Dan maar de Ooijpolder in op zoek naar uilen en rietspul. Het rietspul lukte redelijk (Blauwborst, Kleine Karekiet, Sprinkhaan- en Rietzanger werden snel gevonden, maar Waterral liet het afweten en de gehoopte Cetti's Zanger die vorig jaar in de Ooijse Graaf zat (maar nauwelijks trekt en dus best nog aanwezig zou kunnen zijn, toegegeven: een long shot), was kennelijk toch zuidwaarts gevlogen), maar de uilenscore viel een beetje tegen. Alleen een Steenuil dook vanaf een dak naar beneden.

Veel tijd om langer in de Ooijpolder te blijven, hadden we niet, want op de Mulderskop 'moesten we de Nachtzwaluw doen'. Helaas begon het al langzaam licht te worden; de Nachtzwaluw hield zijn mond. De van tevoren gecheckte Havik nabij het zweefvliegveld bleef stil, de Havik in de Elshof bleek te zijn verhuisd, de Zwarte Specht aldaar was nergens te bekennen en onderweg riepen geen mezen. Ook de bossen van de Wylerberg hadden we – achteraf gezien – best kunnen overslaan, want ook daar geen mezen, geen Fluter, geen activiteit bij de spechtennesten. Maar wel een Vuurgoudhaan en een aantal Appelvinken.

Gelukkig – en dat geluk was ook wel nodig – ging het daarna beter. We gingen nogmaals, maar nu bij daglicht, de Ooijpolder in en daar vonden we de meeste soorten die we hadden gepland. We besloten om geen rondje door de Millingerwaard te lopen; die Grauwe Vliegenvanger die we er een dag eerder hadden, zou ergens anders nog wel vallen, dachten we (note to self: nooit denken tijdens een Big Day!).

De Kraaijenbergse Plassen zorgden vervolgens voor de nodige soorten (o.a. Bontbekplevier, Bonte Strandloper en vier Geoorde Futen) en

ook de Hamert liet weer zien dat het gebied nooit overgeslagen mag worden (Wespendief, Boomvalk, Zilverplevier, Wielewaal, Ringmus, Matkop, Geelgors). Tussendoor werd nog een mooie waarneming gedaan van een langsvliegende telefoon die bij Beers vanuit de auto in de berm belandde. Eerlijk en objectief bekeken: de bocht was erg scherp en werd wel heel erg hard aangevallen door onze chauffeur, die bovendien het dashboard hyperglad had geboend, waardoor mijn telefoon niets anders kon dan alle grip verliezen. Het is wel duidelijk wie schuld heeft, maar we zullen het er niet meer over hebben.

Na de Hamert moesten we weer naar het noorden. Dat deden we via de Bergerheide (waar we de Boomleeuwerik niet vonden, maar waar wel een prachtige Rode Wouw over kwam) en de Eckeltse Beek (Casarca's). Onderweg naar de Liendense Waard lag nog een aantal erg leuke gebieden, maar de realiteit was ook, dat een deel van ons team de volgende dag weer aan het werk moest en het wandeltempo sneller daalde dan het aantal vogelsoorten steeg. Het plan was vooraf al om niet heel lang door te gaan, dus na de Hamert moesten er keuzes worden gemaakt: ofwel naar Milsbeek voor Toendrarietgans en naar de Gebrande Kamp voor IJsvogel en Wintertaling, ofwel naar Beugen, Oeffelt en omgeving en nogmaals naar de KBP, ofwel naar de Tongelaar voor een zekere MiBo. Het werd de tweede optie.

De Patrijzen bij Beugen hielden zich helaas te goed verscholen en toen we bij De Vilt aankwamen, begon het hinderlijk te regenen. De geplande (maar toch ook erg vaak afwezige!) Roodhalsfuut was onzichtbaar (ze zullen niet van nattigheid houden...), maar door een tip van de in de buurt

rondhangende concurrentie (hulde voor de mededeelzaamheid!) kon hij een half uur later alsnog worden bijgeschreven. De Krooneend die tot daags ervoor in de omgeving rondhing, bleek verdwenen.

Vorig jaar broedde een Steltkluut in de buurt van Oeffelt, zoals we allemaal in de Mourik hebben kunnen lezen. We besloten een kijkje te nemen om te controleren of hij ook dit jaar aanwezig was. Dat was hij niet (of nog niet of niet meer).

Wij naderden inmiddels ons einde: bij de KBP9 tikten wij wel nog even de Grote Karekiet binnen, een rondje bij Linden (je hoopt toch op Waterral...) leverde ons een mooie Noordse Kwikstaartman op en toen kon de weg naar de Liendense Waard worden ingezet. Daar zouden we nog wel een paar soorten vinden. Een stel Kolganzen zit normaal aan de andere kant van het water, op telescoopafstand waar nu alleen een Kluut rondliep, maar bij aankomst wandelde en rustte een zestal onderaan de dijk. Misschien hadden ze medelijden en wilden ze het ons niet te moeilijk maken. De eerder doorgegeven Kleine Strandloper zat er ook nog en liet zich in mooi licht prachtig bekijken, een IJsvogel vloog zeker een kwartier lang

roepend rondjes, Patrijzen werden niet gevonden, maar er vloog nog wel, vlak voordat we vertrokken, een Grutto over ons heen. We rekenden er ook op Wulpen, maar die moesten we dan maar even bij Bergharen gaan ophalen.

Nog veel plekken hadden we niet bezocht (bijvoorbeeld het gehele werkgebied ten noorden van Nijmegen), maar we besloten nog één bestemming mee te pakken, nog één soort te proberen om daarmee over de 120 soorten te knallen. Op weg naar huis stopten we bij het Weurts Grindgat, waar Smienten zouden rondhangen, een lastige soort halverwege mei. We plukten er inderdaad een mannetje uit (121), waarmee het vorig record van 103 soorten is verpulverd en de lat voor de volgende editie ineens erg hoog ligt.

Achteraf gezien hadden we misschien wat meer 'donker kunnen meepakken' om meer tijd aan de uilen te kunnen besteden. Daar zit nog rek. Ons bosbezoek viel dit jaar bijzonder tegen: zeer weinig activiteit, ook bij zekere nesten. Daar hadden we niet op gerekend. Verder was de dag ongelooflijk geslaagd: veel soorten gezien, veel gebieden bezocht, een aantal verrassingen, de nodige voorpret en dat alles in prima gezelschap. Wat een heerlijke bezigheid!

Ander faunanieuws

Sjak Gielen

Libellen

Waar begin juni de **Plas- en de Beekrombout** al op tal van plekken gezien zijn, laat de eerste melding van de **Rivierrombout**, die eigenlijk pas in juli zijn opwachting maakt, begrijpelijkerwijs nog op zich wachten. Het werkgebied is overigens aardig verwend met toplocaties voor libellen, want voor het zoveelste jaar op rij zijn de telroutes in de Hatertse Vennen (met in 2016 26 en 27 soorten) absolute top van Nederland. De twee zeldzaamste witsnuitlibelsoorten van Nederland (Oostelijke en Sierlijke) mogen dan ontbreken in de vennen, met de **Noordse**, de **Venwitsnuit** en de **Gevlekte Witsnuitlibel** mogen we absoluut niet klagen. Wie weet wat de zomer ons nog allemaal voor mooi (zuidelijk) spul gaat brengen?

Nachtvlinders

Indemaand mei zijn er een paar warme, zwoele nachten geweest die zich uitstekend leenden voor het nachtvlinderen. Dat gebeurde in het werkgebied zowel met doek als met een lichtval. De laatste methode, ideaal voor luie vlindersaars, wordt steeds vaker en door meer mensen toegepast. Het heeft veel vlinders en bijzondere soorten opgeleverd; niet alleen in natuurterreinen zoals de Hamert, de Millingerwaard en Mulderskop maar ook in stadstuinen. Het werken met smeer is in deze periode, waarin de natuur zelf genoeg te bieden heeft, duidelijk minder succesvol.

De **Buxusmot**, een exoot die danig kan huishouden in een fraaie buxushaag (kunnen buxushagen fraai zijn?) is inmiddels tot in de uithoeken van het werkgebied doorgedrongen. Vanaf 2005 wordt deze Oost-Aziatische soort in Nederland aangetroffen. Het is een *Crambidae*, grasmot, die haar eitjes

legt in de bladeren van de buxus. De rupsen vreten zich dan van binnenuit een weg naar buiten toe. Ogenscheinlijk gaven buxushagen kunnen derhalve al zwaar aangetast zijn.

Dagvlinders

Kleine Parelmoervlinders, die vorig jaar al uiterst schaars waren in het werkgebied, zijn in 2017 nog niet gesignaleerd. Dit onderstreept eens te meer dat populaties tijdelijk zijn en zwervers betreffen. De **Zilveren Maan** daarentegen vliegt met een kwantitatief mooie eerste generatie in de Bruuk. Of de **Bruine Eikenpage** dit jaar nog te zien is in het werkgebied is nog maar zeer de vraag.

Wantsen

Voor onbegrijpelijk veel mensen vormen wantsen het absolute dieptepunt in het dierenrijk. Zodra je aangeeft wantsen mooi en boeiend te vinden, worden wenkbrauwen gefronst. Mogelijk dat de speciale aandacht die er landelijk in 2017 wordt gegeven aan deze soortgroep het tij definitief zal keren. Er is haast geen soortgroep waarop na invoeren op Waarneming.nl zo snel deskundige feedback wordt gegeven als bij de wantsen. Hulde voor Berend Aukema, de wantsenspecialist van Nederland, die dat voor zijn rekening neemt. Onlangs bracht hij ook, samen met Theodoor Heijerman en Vincent Kalkman het eerste deeltje van de Veldgids wantsen uit. Overzichtelijk en zeer fraai geïllustreerd. Het is als pdf te downloaden. Van tien genera zijn de Nederlandse soorten daarmee goed op naam te brengen. Overigens is op Waarneming.nl met behulp van het overzicht <https://waarneming.nl/wantsen/index.php> ook prima de juiste soort te bepalen. Om het

*Buxusmot**Foto: Vincent Sanders*

determineren van wantsen nog eenvoudiger te maken, wordt achter de schermen hard gewerkt, maar daarover mag in dit stadium nog niets worden losgelaten.

Verder kijken dan je neus lang is.

De bedoeling van deze rubriek is natuurlijk om vogelaars verder te laten kijken dan naar vogels alleen. In het verleden is dit door VWG-leden al opgepakt middels pogingen om in één kalenderjaar tijd meer dan 1000 verschillende soorten (flora en fauna) te scoren binnen een bepaalde gemeente.

Zo wisten Jan Jacobs en Vincent Sanders al in 2013 hun doelstelling in respectievelijk Groesbeek (oude gemeente) en Millingen aan de Rijn te halen. In 2015 kwam Erik van Dijk in de gemeente Nijmegen zelfs tot 2312 soorten en Jeroen Veeken haalde toen de 1000 in de gemeente Heumen, terwijl Jordy Houkes met Wijchen toen bleef steken op 806. In 2016 haalde Louis Geraets het fraaie aantal van 1707 soorten in de gemeente Cuijk.

Jan Jacobs heeft daar in 2017 een nieuwe dimensie aan gegeven. Hij gaat proberen zoveel mogelijk soorten te zien in zijn eigen tuin. Dat zullen er uiteraard lang geen 1000 worden maar met 212 soorten was hij op 4 juni al aardig op weg om het door hem gestelde doel van 400 soorten te halen. Succes is hier natuurlijk uitsluitend te behalen als zowel korstmossen, planten, nachtvinders, spinnen, kevers als tal van obscure soortgroepen worden meegenomen. Kortom, je moet dan wel veel verder kijken dan je neus lang is.

Verslag kampeerweekend Lauwersmeer

Paul Gnodde

Voor de tweede keer organiseerde onze vogelwerkgroep een kampeerweekend bij Lauwersmeer. Natuurkampeerterrein De Pomp aan de zuidkant van het gebied is een uitstekende uitvalsbasis om zowel de Groningse als de Friese kant van dit immense natuurgebied te verkennen. Er hadden zich tien vogelaars ingeschreven voor dit post-Hemelvaarweekend: Bart van Hoogstraten, Liesbeth te Paske, Frank Saris, Gonny van Dalfsen, Paul Gnodde, Siem Klaver, Jaap Brinkman, Janneke Sindram, Marcel Bingley en Ria Vogels. Marcel en Ria kozen voor een B&B in Zoutkamp, de rest ging in de eigen tentjes én een minicamper op het kampeerterrein.

Op weg naar Lauwermeer passeer je de nieuwe natuur rondom het Zuidlaardermeer. Dus had ik enkele stops gepland zowel aan de west- als aan de oostkant. Langs de Zuiderhoofdijk bij Onnen, vanaf het dak van een gemaal, zagen we twee Steltkluten, enkele Zomertalingen en ook een Waterral liet zich zien. Bosrietzagers en Rietzangers waren overal aan het zingen. Vijf Geoorde Futen lieten zich zien in de

Kropswolderbuitenpolder. Langs de Osdijk nog enkele Geoorde Futen en een Witwangstern. Voor enkelen nog nieuw voor Nederland, zodat ze onder druk van de groep even later op een terrasje 'mochten' trakteren. Het brengen van de consumpties en ook later het afrekenen, duurde nogal lang; men was totaal niet ingesteld op zoveel bezoek op deze mooie dag. Naast deze uitspanning zongen een Zwarte Roodstaart en een Spotvogel en liet ook de eerste Grauwe Vliegenvanger zich zien.

Op naar de oostkant van het Zuidlaardermeer. Ook hier nieuwe natuur bij Kropswolde. De eerder gemelde Witvleugelstern zagen we niet, maar wel broedende Zwarte Stern, zomaar op waterplanten, dus niet op vlotjes! In de verte zagen we een bijna adulte Zeearend vliegen.

Aangekomen op De Pomp hebben we de tenten opgezet, zijn we pizza gaan eten in Zoutkamp en was er nog even tijd om naar de Ezumakeegte gaan. Dit slikgebied aan de Friese

Foto's: Paul Gnodde

kant van het Lauwersmeer was goed voor zeven Kleine Strandlopers, hetzelfde aantal Krombekstrandlopers en een Goudplevier. De honderden Bontbekplevieren en tientallen Kemphanen in zomerkleed zijn natuurlijk ook het vermelden waard. Opeens ging alles de lucht in en kwam een adulte Zeearend de boel onveilig maken. Wat een show!

's Ochtends werden wij, zoals gehoopt en verwacht, gewekt door jodelende Wielewalen. Minstens drie mannetjes waren te horen in de bossen rondom de camping. Ook de Grauwe Vliegenvanger was met drie tot vier exemplaren goed vertegenwoordigd. Een wandelingetje langs de rietvelden leverde een stel juveniele Baardmannen op (twee man en een vrouw), natuurlijk de Blauwborst, hier en daar een Tuinfluiter, de Snor en daarnaast de Sprinkhaanzanger en de nodige Bruine Kiekendieven.

In de loop van de ochtend bezochten we de Groningse kant van het gebied. Een plek waar Grauwe Klauwieren zouden zitten, viel voor deze soort wat tegen, maar de prachtige orchideeën en drie overtrekkende Bijeneters (gehoord door ons allen, gezien door Ria) maakten veel goed. Een zoektocht naar een gemelde Krekelzanger bleek achteraf tijdverspilling, zo overdag.

Dan maar weer terug naar de Ezumakeeg. Wat is het daar lekker vogelen! Prachtig licht in de rug en steeds weer duikt er wat nieuws op! Dwergmeeuwen, Zomertalingen, dik twintig Kleine Strandlopers en alle steltlopers mooi in zomerkleed. 's Avonds aten we een lekker visje in Lauwersoog.

De volgende dag hebben we het wad bij Paesens-Moddergat verkend vanaf een oude dijk. 's Winters is dit een heel goede plek voor een grote groep Fraters, maar nu waren er weinig vogels. Enkele zomerkleed Zilverplevieren en ik ontdekte een stern die ik na goed alle kenmerken afstrepd als Noordse Stern kon doorgeven aan de groep. Voor enkelen nog een nieuwe voor hun Nederlandse lijst! Boven het wad ontdekten we nog acht foeragerende Dwergsterns.

Na een lauwe koffie in Paesens zijn we terug gegaan naar het kampeerterrein. We hebben opgebroken en zijn naar huis gegaan. Alle deelnemers hadden ontzettend genoten, zo werd mij duidelijk via de whatsapp-berichtjes. De echte klapper ontbrak dit keer misschien, maar de prachtige natuurgebieden, hoe mooi de vogels zich lieten zien én de heel gezellige groep mensen, maakten dit weer een zeer geslaagd weekend!

Van zachte vogelnestjes naar spannende Haviksjongen

Janneke Sindram

Vogels voor Jongeren

Op 19 februari sta ik véél te vroeg bij het buurthuis de Ubburgh in Ubbergen. De eerste van een reeks van zes jeugdexcursies staat op het punt te starten. De kinderen druppelen binnen en daar verscheen ook Minne Feenstra tussen de bomen. Uiteindelijk stonden zeventien kinderen klaar. Daar was ik toch wel trots op. Samen staan we klaar om deze groep, vergezeld door enkele ouders, door het hellingbos rond de Rafter te leiden.

Gewapend met telescoop, een handjevol verrekijkers en veel nieuwsgierige ogen vertrokken we het bos in, begeleid door een waterig zonnetje. Een dapper Goudhaantje liet zich van dichtbij zien en horen. Zo klein, zo dichtbij, de kinderen waren gefascineerd. Net zo gefascineerd waren zij over de plaatsen waar vogels broeden. Een oude dode boom met spechtengaten en een oud vogelnestje, op kinder-ooghoogte waar ze in mochten voelen, maakten diepe indruk.

Eva heeft een kort verslagje geschreven:

“Dag allemaal, Ik ben Eva en ik ben 9 jaar. Ik ben mee geweest naar het vogelkijken en het was heel leuk. We hadden van alles gezien. We hadden een oud vogelnestje gezien waar niks meer in woonde, het was een nestje van een Winterkoninkje. Het was een speciaal vogelnestje, want er zat een dakje op. Ik mocht ook van binnen voelen en het voelde lekker zacht. Ik had ook nog sporen gezien. Toen er sneeuw lag, waren er vogels die noten uit de grond haalden en daarvan had je nog sporen in de bladeren. We hadden verschillende vogels gezien, bijvoorbeeld een Buizerd, reigers, ganzen, eenden, duiven en

we hadden een holletje van een specht gezien. We hadden ook oude hollen van een specht gezien waar andere dieren in woonden. Ik merkte na de excursie dat ik veel meer op vogels let. Het is fijn dat er een pauze was. Minne had een telescoop mee en daarmee kon je de vogels veel beter zien. Het mooie ook aan de telescoop was dat je ook de kleuren van de vogels kon zien. Twee en een half uur was prima, niet te lang en niet te kort.”

Deze excursie was een groot succes. In de maanden nadien hebben we de leeftijdsgrenzen versmald naar 10-14 jaar en konden we ervaren dat publiciteit maken erg lastig kan zijn. Eén keer is een excursie zelfs niet doorgegaan wegens gebrek aan deelnemers. Na een initiële *up* gingen we nu dus door een *down*. Maar de Havikenexcursie van Gerard Müskens, gecombineerd met fanatieke publiciteit, bracht daar verandering in.

Op 10 juni stonden er negen kinderen klaar die stuk voor stuk genoten hebben van de excursie. Er werden twee Havikpullen geringd en de bosgrond rond het nest werd afgespeurd op zoek naar botjes, eierschalen, Postduifringen en alles wat een Havik maar buiten de deur gooit.

Jesse schreef een verslagje:

“Voor vandaag stond op het programma: Haviken ringen! Gerard Müskens leidde de excursie. Hij onderzoekt roofvogels al sinds 1969. Hij ringt ook Buizerds, Sperwers en soms Boomvalken. Hij ging naar boven met speciale dingen onder zijn schoenen en klom zo net als een specht naar boven. Hij deed de

baby Havikjes, die natuurlijk niet wegvliegen, in een tasje en liet ze naar beneden zakken. Het waren er twee, niet veel maar ook niet weinig. Ook lag er een niet-uitgekomen ei dat ik uiteindelijk mee mocht nemen ;). Toen de Havikjes beneden waren, kon je ze heel goed bekijken. Ze hadden nog dons maar ook heel grote klauwen, nu al. Hun ogen zijn nog blauw maar veranderen na verloop van tijd van kleur, uiteindelijk zijn ze knalrood. Je kon heel veel mooie foto's maken, de vogeltjes goed bekijken en natuurlijk: bewonderen! Er werd gewogen, gemeten en gekeken. Dan mochten we ze even vasthouden en konden ze weer terug hun nest in. Het was wel een beetje raar

dat we de hele excursie geen volwassen Havik hebben gezien. Onder het nest lagen botjes, poep en als je goed zocht kon je ook ringen van andere (nu dode) vogels vinden. Als je in het gebiedje daar omheen ging struinen, kon je ook braakballen vinden. Een heel bijzondere ervaring."

Op naar volgend seizoen met nieuwe avonturen!

Wil je weten wat we allemaal in de planning hebben staan? Kijk op de website onder 'Vogels voor Jongeren'.

Foto: Jesse van Lon

Waarnemingenoverzicht februari - mei 2017

Jaap Brinkman

Maar liefst ruim 93.000 waarnemingen die zijn ingevoerd op de site van Waarneming.nl vormen de basis van dit overzicht. Bijna een verdubbeling ten opzichte van de vorige periode! Met in de hoofdrol dit keer een piepklein gebiedje: de nieuw aangelegde eilandjes aan de zuidwestkant van plas 7 van de Kraaijenbergse Plassen. Die blijken als een magneet te werken op allerlei steltlopers en andere soorten. En vanwege de korte afstand tot het pad zijn ze ook nog eens uitstekend te zien. Een geweldige verrijking van ons werkgebied!

In februari verblijft een **Roodhalsfuut** op plas 9 van de Kraaijenbergse Plassen (KBP) bij Cuijk. Een groot deel van de maand maart en de tweede week van mei wordt er ook een gezien in de Kleine Vilt bij Beugen. In de tussenliggende tijd wordt de (?) vogel twee keer gespot op de KBP. Een **Kuifduiker** laat zich eind april gedurende drie dagen bewonderen op het Reindersmeer. Dit meer is ook traditioneel dé thuishaven in onze regio voor de **Geoorde Fuut** en dat is dit voorjaar niet anders. De soort wordt deze periode ook regelmatig gezien op de KBP. De **Roerdomp** komt vijf keer voorbij. In februari wordt hij gezien in de Gendtse Polder, bij de KBP en bij het Leukermeer. Bij de KBP wordt in april ook een hoempend exemplaar aangetroffen. Een **Kleine Zilverreiger** houdt zich enige tijd op in de buurt van de Eckeltse Beek. Incidentele waarnemingen komen uit Bemmelen, Beuningen, de KBP 7 en de Ooijpolder. Boven de Hamert vliegt eind april twee keer een **Purperreiger** over. Eind mei zou nog een vogel ter plaatse zijn in de Stadswaard bij Nijmegen. Meerdere waarnemers zijn getuige van een overvliegende **Zwarte Ooievaar** boven de

Tongelaar bij Mill. Half mei is een vogel twee dagen aanwezig op het Nieuwe Heerenven bij de Hamert en op 30 mei vliegen er nog twee over bij Bergen. Een vroege **Lepelaar** is al op 17 februari terug in Afferden. Twee dagen later zit er ook een bij de Oude Waal. Bij Beuningen worden op 14 april al zestien stuks geteld. De piek valt eind mei met twaalf vogels in de Liendense Waard, vijftien stuks bij de Oude Waal en maar liefst 21 in de Drutensche Waard.

Van de wintergasten is de **Kleine Zwaan** half maart nog met twee exemplaren vertegenwoordigd in de Millingerwaard. Op 1 april (!) wordt bij Elst nog een overvliegende vogel geclaimd. De **Wilde Zwaan** is half maart nog met vier vogels present in de Princepeel. Op 4 maart vliegt een groep van 350 **Toendrarietganzen** over de Hamert. Afgezien van incidentele achterblijvers zijn de meeste dan al naar het noorden vertrokken. Een enkele **Kleine Rietgans** wordt in de eerste weken van februari nog een paar keer ontdekt tussen familiegenoten. Op dezelfde wijze komt de **Rotgans** drie keer voorbij. Opmerkelijk is de waarneming-met-fotobewijs op 17 maart van 21 overvliegende Rotganzen boven de Mookerheide. Van alle ganzen spreekt de **Roodhalsgans** kennelijk het meest tot de verbeelding: de maar liefst 27 waarnemingen van deze soort lijken te wijzen op een influx. Een nadere beschouwing leert echter dat deze meldingen betrekking hebben op maximaal acht verschillende vogels. De **Casarca** is in de gehele periode vertegenwoordigd door solitaire exemplaren of kleine groepjes. Vrijwel altijd is dit in het zuidelijk deel van ons werkgebied.

De groep van ongeveer twintig **Toppers** houdt het lang vol op de Mookerplas. De voorlopig laatste waarneming is van 21 maart als er nog vier vogels worden gezien. Volhouder is ook een gepaste kwalificatie voor de **IJseend** die de hele winter op het Reindersmeer bivakkeert. Pas op 30 april houdt hij het hier voor gezien. Een vrouwtje van dezelfde soort wordt op 19 maart op de Oude Waal aangetroffen. Op deze plaats wordt op 28 maart het laatste **Nonnetje** gemeld, terwijl de **Grote Zaagbek** op 9 april afscheid neemt op KBP 5. Een dag eerder komt de laatste Brilduiker in de boeken op de Kaliwaal. Een mannetje **Witoogeend** is begin februari twee dagen aanwezig op de Kraaienhof-plas in de Ooijpolder. Een groot deel van de winter zit een **Krooneend** op KBP 9; ook de hele maand februari laat het vrouwtje zich hier zien. Een mannetje is eind maart even ter plaatse op KBP 5. In mei worden opnieuw mannetjes gemeld bij Langenboom - De Kuilen, bij Beugen - De Vilt en op KBP 7. Een redacteur van de Mourik doet op 19 mei een fraaie ontdekking. Op de Waal ter hoogte van de Stadswaard ontwaart hij een rustig dobberend mannetje **Eider**. In februari en maart is steeds een **Grote Zee-eend** aanwezig op KBP 5. Mogelijk dezelfde vogel wordt ook enkele keren aangetroffen bij Langenboom - De Kuilen. De **Zwarte Zee-eend** is een lastigere soort: hij komt weliswaar drie keer voorbij, maar steeds is hij de volgende dag niet meer te vinden. Dat gebeurt eind februari op KBP 8, half maart bij Afferden en eind maart, als er twee mannetjes op KBP 7 zwemmen. De **Middelste Zaagbek** is op 4 april even met drie mannetjes vertegenwoordigd op het Reindersmeer. Later die maand laat opnieuw een mannetje zich heel even zien in de Leemput bij Milsbeek. De **Zomertaling** keert op 10 maart terug bij De Vilt. Vier dagen later worden er al negen exemplaren van deze heerlijke soort aangetroffen in de Gendtse

Polder.

Vogelaars hebben nog altijd een extra fascinatie voor roofvogels. Bij geen andere soortgroep gaan waarnemingen zo vaak gepaard met vaak beeldende commentaren. Een bloemlezing: "Havik met vers geslagen Kauw door bos, achtervolgd door 40 Kauwen". "Havik achter Mandarijneend aan boven plas, poging gestaakt door lastige kraaien". "Ik verraste een Havik die een vrouw Krakeend onder water hield. De Havik vloog op zonder de eend, de vermomde eend krom moeizaam op de oever en bleef daar zitten." Ook mooi: "Sperwer jagend in de tuin met sierduif van de buurvrouw als prooi." In Cuijk is een waarnemer er getuige van dat het lokale Slechtvalkpaar een soortgenoot verjaagt: "Man met stootduik en vrouw in horizontale achtervolging". Van de minder gangbare soorten is de **Wespendief** terug van weggeweest op 30 april. Half mei voert een vogel bij Nieuw Bergen 23 keer een wappersessie uit. Dit is de fraaie baltsvlucht die ook wel vlinderen wordt genoemd. De eerste **Zwarte Wouw** van dit jaar wordt op 20 maart opgepikt boven het Sovonkantoor in Nijmegen. De **Rode Wouw** is terug op 24 februari en hoe! In Elst ziet een waarnemer er in korte tijd drie overkomen en boven de Hamert worden er dezelfde dag vijf geteld. Een opmerkelijke waarneming volgt op 20 maart als een groep van achttien wouwen overvliegt bij Cuijk. Een **Zeearend** kan in deze periode slechts elf keer worden bijgeschreven. In veel gevallen zijn de waarnemers totaal verrast, zoals deze in Ven-Zelderheide: "Totaal niet verwacht, maar tering wat een mazzel en onwijs gaaf!". De **Bruine Kiekendief** meldt zich op 13 maart bij Wijchen. Hij neemt dan geleidelijk de plaats in van de **Blauwe Kiekendief** die naar het noorden wegtrekt. In de wijde omgeving van de Hamert blijven

echter enkele Blauwe Kieken langer hangen. Een **Grauwe Kiekendief** wordt opgemerkt als hij op 30 april de Hamert oversteekt. Op dezelfde dag wordt er ook een gezien boven de Leemput. En begin mei volgen nog claims uit Huissen en van de KBP. De eerste **Visarend** wordt op 24 maart gezien bij Well. Later wordt de sierlijke doortrekker nog zo'n vijftig keer opgemerkt. De **Boomvalk** is op 17 april terug als ie vrijwel gelijktijdig wordt gezien bij Malden en op de Hamert. De Hamert is overigens de onbetwiste hotspot voor deze soort. Soms worden hier gelijktijdig acht boomvalken gezien, jagend op libellen. Zijn kleinere neef, het **Smelleken**, komt in totaal zo'n twintig keer voorbij scheuren.

De 230 meldingen van de **Patrijs** geven waarschijnlijk een veel te rooskleurige indruk van het voorkomen van deze hoendersoort. Het zijn vrijwel zeker vaak dezelfde vogels die zich laten zien en dan door meerdere waarnemers worden ingevoerd. Groepjes van minstens tien vogels worden alleen geteld bij Vortum-Mullem en bij Haalderen. Ook voor de **Kwartel** geldt helaas dat de teruggang niet lijkt te stoppen. Er is deze periode slechts een tiental meldingen van de karakteristieke roep te noteren. Een soort die ook veel vaker wordt gehoord dan gezien is de **Waterral**. Zo'n 150 keer wordt deze soort bijgeschreven. Enigszins mysterieus is de toelichting bij een melding van een **Waterhoen** in Nijmegen: "Na 20 jaar eindelijk op de balkonlijst". Misschien moet deze waarnemer overwegen om te verhuizen naar Valburg. Daar worden in een sloot binnen een afstand van hooguit vijftig meter liefst 19 hoentjes geteld. De voorjaarsstrek van de **Kraanvogel** verloopt in ons werkgebied (helaas) tamelijk rustig. Vanaf half februari komen met enige regelmaat groepjes van maximaal 50 dieren voorbij. Groepen van meer dan 100 kranen komen op 3 en 4 maart

over bij de Hamert, de Mookerheide en bij Mill. Op 12 maart vliegen er nog eens 150 over de Hamert. Op deze locatie blijft een dier hangen en die laat zich daar tot 8 mei regelmatig zien.

Een andere soort werd verjaagd van het strand en week uit naar akker- en weiland. Inmiddels is ook die biotoop goeddeels vervuild voor platte daken in bebouwd gebied. Ze laten hun aanwezigheid duidelijk en vooral luid merken en veroorzaken daarmee slaapgebrek. Nee, in mijn kennissenkring is niet iedereen gecharmeerd van de **Scholekster**. Een melding rond half februari van teruggekeerde vogels in Middelaar gaat vergezeld van een toepasselijk commentaar: "De soos is weer geopend". De Liendense Waard bij Batenburg en de Lingeplasjes bij Huissen zijn een zekerheid voor de verder vrij schaars voorkomende **Kluut**. De nieuw aangelegde eilandjes in KBP 7 hebben ook hun aantrekkingskracht: ze zijn enige tijd goed voor vier vogels. Op 17 maart is op het Reindersmeer even een groep van zo'n 45 stuks aanwezig. De **Steltkluut** doet begin mei kort de uiterwaarden bij Oeffelt aan. Al op 3 maart is bij Langenboom-De Kuilen een **Kleine Plevier** present. Bij de Leemput worden er in mei twintig geteld: "Een goed jaar voor deze soort". Een goed jaar is het zeker ook voor de **Bontbekplevier**. De ruim 200 meldingen in deze periode gelden als ongekend veel. Deze soort doet het Nieuwe Heerenven elk jaar wel aan, maar nu komen ook waarnemingen uit Bemmelen, Aijen, de Liendense Waard en de nieuwe eilandjes in KBP 7. Deze laatste plek is ook het decor voor een van de onbetwiste hoogtepunten: de vondst van een mannetje **Strandplevier**. De laatste keer dat deze soort in ons gebied voorbij kwam, was al weer zeventien jaar geleden. "Heel blij mee. Lang gehoopte regio-soort". "Knalsoort! Zo hebben

de eilandjes inmiddels al voor een leuke opbrengst gezorgd". De **Goudplevier** komt alleen bij Huissen en bij Bergen aan de grond. Het aantal dat overvliegend wordt gezien is overigens ook beperkt. Op 10 maart gaat een groep van ongeveer 30 vogels over de Hamert. Een **Zilverplevier** doet op 20 maart de eilandjes in KBP 7 aan. Ruim drie weken later is het hier opnieuw raak; deze keer blijft de vogel zowaar een dag langer. Half mei is er nog een twee dagen aanwezig op het Nieuwe Heerenven. De **Kanoet** wordt half april gespot bij Aijen. Eind mei is er een, nog geheel in winterkleed, aanwezig in de Bemmelse Polder. De eilandjes in KBP 7 hebben een geweldige aantrekkingskracht op de **Drieteenstrandloper**. Op 25 april is een groepje van vier ter plaatse en ook op zeven verschillende dagen in mei laat deze typische kustbewoner zich hier zien. De **Kleine Strandloper** doet eind april even het Nieuwe Heerenven aan. Begin mei kunnen veel waarnemers de soort bijschrijven als er een opduikt bij de eilandjes van KBP 7. Half mei zit er ook nog een in de Liendense Waard. Ook de **Temmincks Strandloper** laat zich zien bij de eilandjes in KBP 7. Daarnaast komen er meldingen van deze mini-Oeverloper uit het Nieuwe Heerenven, Liendense Waard en de uiterwaarden bij Aijen. Dezelfde locaties zijn goed voor een of enkele **Bonte Strandlopers**. Opnieuw de eilandjes in KBP 7 zijn deze periode het exclusieve domein voor de fraaie **Krombekstrandloper**. Op 7 en 8 mei laat zich hier een vogel goed zien en een week later komen hier drie stuks even schuilen voor een onweersbui.

Het **Bokje** wordt onder meer gezien in de Bruuk bij Groesbeek en in de Hatertse Vennen. De **Kemphaan** is op 18 maart met achttien vogels vertegenwoordigd in de Liendense Waard. De eerste **Grutto** keert terug op

24 februari, als altijd in de Lingeplasjes bij Huissen. Een week later zijn er hier al 34 en weer een week verder wordt het maximum aantal van 144 stuks geteld. Een flink aantal behoort tot de IJslandse ondersoort. Op 28 maart wordt in de Liendense Waard een **Rosse Grutto** geclaimd. In april en mei komt geregeld een **Regenwulp** voorbij. In de meest noordwestelijke punt van het werkgebied, bij Valburg, zijn langere tijd vier vogels aanwezig in een speciaal aangelegd plas-drasgebied. Begeleidend commentaar: "Meer van deze gebieden graag!". De **Zwarte Ruiter** laat zich maar een enkel keer zien; vooral het Nieuwe Heerenven is bij deze soort in trek. Een **Groenpootruiter** heeft overwinterd bij KBP 7. Vanaf eind maart laat de soort zich ook elders zien. Een vroege **Bosruiter** arriveert op 15 februari in het Nieuwe Heerenven. Begin mei worden er vijftien gezien bij Valburg (plas-dras) en zelfs dertig in het Nieuwe Heerenven. Twee **Steenlopers** zijn half mei even aanwezig bij Aijen.

De sierlijke **Dwergmeeuw** laat zich in de tweede helft van april meerdere keren in wisselende aantallen zien bij de KBP. Acht keer kan een **Zwartkopmeeuw** worden ontdekt, meestal in een groep Kokmeeuwen. Een **Reuzenster** wordt drie keer opgepikt: begin april bij Aijen, eind april boven de Leemput en begin mei bij Langenboom - de Kuilen. De eerste **Visdief** wordt op 9 april gevonden bij het Grote Grindgat in Weurt. Op 22 april vertoeven drie **Noordse Sterns** bij KBP 5. Tegelijk wordt er een gezien boven het Grote Grindgat. Een week later zouden er vijf aanwezig zijn in de zandwinput bij Boven-Leeuwen. De **Grote Stern** wordt eind april overvliegend gezien bij Afferden en op 13 mei foerageert er een boven het Nieuwe Heerenven. De **Zwarte Stern** meldt zich voor het eerst op 11 april bij het Grote Grindgat.

De eerste **Koekoek** wordt op 2 april gehoord bij Wijchen. De **Zomertortel** is op 16 april terug op de Hamert. Later is zijn heerlijke baltsroep ook te horen bij onder andere Milsbeek, Oeffelt, op de Bruuk en in de Millingerwaard. Ook de **Nachtzwaluw** doet eerst de Hamert aan. Op 8 mei wordt hij hier ontdekt. Korte tijd later volgen meldingen uit Malden, Groesbeek, de Mookerheide en Sint Anthonis. Op 27 april is een waarnemer op de Hamert op zoek naar een Koekoek en ziet dan tot zijn verbazing een **Hop** voorbijkomen. De **Draaihals** komt een paar keer vaker voorbij. In Nijmegen vliegt een vogel zich dizzy tegen een ruit. Het onfortuinlijke dier wordt opgeraapt en in een doos gezet. Na een half uur lijkt het van de schrik bekomen te zijn en weer even later vliegt hij ervandoor. De **Klapekster** verlaat eind maart ons werkgebied, maar op 12 april claimt iemand er tijdens het hardlopen nog een op een paaltje bij Breedeweg gezien te hebben.

De Hamert, Sint Jansberg, Haps, de stuwwal bij Ubbergen, Hatertse Broek, Leur en de Tongelaar zijn de plekken waar de **Middelste Bonte Specht** zich thuisvoelt. Boven de Hatertse Vennen wordt op 18 februari een **Strandleeuwerik** herkend. Zoals de waarnemer zelf al meegeeft: "Een strakke

soort voor de regio". Al op 19 maart laat de **Gele Kwikstaart** zich zien in het Goffertpark van Nijmegen. Later wordt in groepjes Gele Kwikken af en toe een **Engelse Kwikstaart** aangetroffen. Ook de **Noordse Kwikstaart** laat zich gelden. Begin mei zijn er bij de eilandjes zo'n veertig ter plaatse. Driemaal komt een **Rouwkwikstaart** in de boeken. Plaats delict zijn respectievelijk Horssen, de Lentse Waard en Kraaienhof. Slechts één keer kan een **Pestvogel** worden bijgeschreven. Vermeldenswaardig is dat de vogel door twee waarnemers onafhankelijk van elkaar wordt opgemerkt. Tussen eind maart en begin mei komen geregeld **Beflijsters** voorbij. Hier en daar blijven ze wat langer. In de Millingerwaard verblijft een tijdje een groep van zeker tien vogels. Ze zijn erg schuw en zijn daarom lastig te bekijken.

Bij Linden wordt begin april een zingende **Snor** gevonden. Ook uit de Stadswaard en de Ooijpolder komen meldingen, maar deze worden niet door meerdere waarnemers bevestigd. De Ooijsse Graaf is dit voorjaar het toneel van een zingende **Cetti's Zanger**. Op 7 mei verkiest een **Grote Karekiet** enkele vierkante meters riet langs de oever van KBP 9. Er zijn meer voor de hand liggende locaties denkbaar, maar het beest blijft hier de rest van de beschreven periode luidruchtig aanwezig. De enige melding van een **Baardman** komt op 15 april uit Bemmelen. Een **Witkopstaartmees** gaat bij Weurt en bij Mill op zeker. De **Grauwe Klauwier** ontsnapt niet aan de aandacht in de Paardenweide (Ooijpolder) en bij Beugen. De **Fraters** bij Nijmegen zijn in de vorige

*Drieteenstrandloper
24 april 2017 - KBP 7
Foto: Jeroen Veecken*

Mourik uitvoerig beschreven. De groep laat zich ook in februari nog bewonderen. Pas op 10 maart verdwijnen de laatste vogels. Op diezelfde dag vliegt er een **Grauwe Gors** over de Hamert. Een uit koers geraakte **Siberische Braamsluiper** wil half februari kennelijk graag gevonden worden. Hij duikt op bij Natuurplaza bij Nijmegen; een uitgelezen stek want daar is voldoende kennis in huis voor determinatie. Het dier blijft enige tijd in de buurt, wordt gevangen, geringd en na afname van dna weer vrijgelaten. Hij blijft uiteindelijk een volle maand aanwezig. Een **Duinpieper** zit begin april bij Gennep en komt later die maand nog eens langs bij de Hamert. Voor het mooiste piepernieuws moeten we echter opnieuw naar de eilandjes in KBP 7. Van een drietal waarnemers noteert er een: "Hé, wat landt daar bij de waterkant op nog geen tien meter van ons vandaan? Een Kneu? Nee, groter, een pieper. Maar wat een spannende kleuren! Even aarzelen we: zomerkleed Waterpieper? Nee, die keel is echt steenrood en de poten zijn geelroze van kleur. Onmiskenbaar een **Roodkeelpieper** dus!" De vogel lijkt weer snel te verdwijnen, maar de volgende dag wordt hij teruggevonden. Wat later blijkt dat er ook een tweede exemplaar op de rotsige bodem rond te scharrelen. Af en toe vertonen ze zelfs baltsgedrag! De soort wordt wel eens vaker genoteerd, maar bijna altijd zijn dat overvliegende exemplaren. Nu zijn ze aan de grond en van dichtbij te zien, een unicum in ons werkgebied.

Een prachtige soort om mee af te sluiten in een even prachtig gebied. Zelden zal een nieuw ontwikkeld stukje natuurgebied in korte tijd zo veel geweldige soorten hebben opgeleverd. Om de eerder aangehaalde waarnemer bij Valburg te citeren: "Meer van dit soort gebiedjes graag!"

Fenologie

Voor de liefhebbers van fenologie volgt hier een overzicht van zomervogels met de datum waarop een soort voor het eerst in deze periode wordt gemeld.

Soort	Datum	Gebied
Boerenwaluw	12 mrt	Gendtse Polder
Fitis	12 mrt	Loenen
Tapuit	13 mrt	Eckeltse Beek
Blauwborst	18 mrt	Persingen
Oeverwaluw	19 mrt	Milsbeek
Huiswaluw	28 mrt	Kekerdome
Gekraagde Roodst.	28 mrt	Hatertse Vennen
Braamsluiper	2 apr	Ooijpolder
Bonte Vliegenv.	3 apr	Overloon
Sprinkhaanzanger	4 apr	Stadswaard
Grasmus	9 apr	Kraaiahof
Nachtegaal	9 apr	Persingen
Rietzanger	10 apr	Hatertse Vennen
Kleine Karekiet	12 apr	Nieuwe Heerenven
Tuinfluter	14 apr	Hatertse Vennen
Fluter	14 apr	Hamert
Paapje	15 apr	Bemmelse Polder
Gierzwaluw	16 apr	KBP 5
Grauwe Vliegenv.	23 apr	Hamert
Wielewaal	27 apr	Hamert
Spotvogel	3 mei	Grote Grindgat
Bosrietzanger	5 mei	Nijmegen

De 5 mooiste vogelwaarnemingen van ... *Bert Knoop*

In deze rubriek brengen we de vogelpassie van onze leden in beeld aan de hand van hun vijf mooiste vogelwaarnemingen.

“Tien jaar geleden ging ik op vakantie naar Texel. Ik had zo’n klein minikijkertje meegenomen. Toen we dat jaar op Texel deelnamen aan onze eerste vogelexcursie ontdekte ik hoe leuk ik het vond om naar vogels te kijken. Het jaar erop kwam ik terug met een betere verrekijker en sindsdien zijn we elk voorjaar teruggeweest. Bij de Horsmeertjes op zoek naar Blauwborsten. Soms zien we er wel meer dan veertig. Of op zoek naar roofvogels en uilen. Prachtig! Dit jaar viel onze Texelvakantie echter in het water omdat ik na een val op mijn fiets beide polsen brak. Ik heb het hele voorjaar dus moeten missen, ik heb dit jaar dus nog een hoop in te halen, haha.”

De 3 mooiste vogelwaarnemingen in het werkgebied van VWG Nijmegen

1. **Grote Kruisbekken** “Ik heb geen auto, dus ik doe al mijn vogeltochten op de fiets. Op Tweede Kerstdag 2013 ging ik voor het eerst als twitcher op een zeldzame vogelsoort in de omgeving af. Ik fietste van mijn woonplaats Beuningen naar de Grote Kruisbekken op de Mulderskop. Die waren echt schitterend om te zien. Ik ben er uiteindelijk wel twintig keer heen gefietst, zo mooi vond ik ze. Je zag in de loop van de weken ook heel mooi dat ze van kleur veranderden.”
2. **Oehoe** “Begin dit jaar was ik op weg naar een Kerkuil in Weurt toen ik via

de app een melding kreeg dat er een Oehoe was gezien op de stuwwal bij Beek. Toen ben ik natuurlijk meteen doorgefietst naar Beek. Wat een fantastisch beest, die Oehoe. We stonden er nog geen tien meter vandaan. En toen begon ie zich te krabben en zagen we ineens die enorme klauwen. Echt indrukwekkend!”

3. **Sperwer** “Op 25 januari van dit jaar pakte een Sperwer een mus bij mij in de tuin. We hadden die Sperwer al wel vaker gezien, maar nu bleef hij wel drie kwartier zitten en begon hij de mus te plukken op onze schutting. Ik pakte m’n camera en langzaam maar zeker sloop ik dichterbij. De Sperwer vond mij totaal niet interessant en at gewoon door. Ik kon uiteindelijk tot op minder dan twee meter afstand komen en mooie foto’s maken. Een onbeschrijflijk mooie ervaring, gewoon in m’n eigen tuin! De foto’s kun je nog zien op Waarneming.nl.”

De mooiste vogelwaarnemingen in de rest van Nederland

4. **Bosuil** “Ik wilde al heel lang eens een Bosuil zien. Op 6 februari 2015 zag ik op Waarneming.nl dat er in Rhenen, in de buurt van Ouwehands Dierenpark, een Bosuil mooi te zien was. Maar het was ijskoud en er stond een windkracht 7. Toch ben ik op de fiets gesprongen en heb ik in totaal vijftig kilometer gefietst. Dat was afzien, maar het was het waard, want ik kreeg de Bosuil heel

mooi te zien. Nog steeds fiets ik vaak langs die plek en bijna altijd zie ik de Bosuil er weer. Een geweldig mooie vogel!”

5. **Bijeneter** “In 2013 waren we weer op vakantie op Texel en het was onze laatste dag. We waren met de fiets op weg naar de veerboot toen we een bekende tegenkwam die opgewonden tegen mij riep. ‘Bert, je moet nu effe

achter me aan fietsen, dit wil je niet missen.’ Na anderhalve kilometer kwamen we bij een oude boerderij en zaten er ineens zeven bijeneters voor me in de struiken! Wat een kleuren! Wat een fenomenale vogels! Er stonden bijenkorven op het land en we zagen de vogels ook echt bijen vangen. We hebben zo lang van het spektakel staan te genieten dat we uiteindelijk twee veerboten hebben gemist, haha. Maar dat was het dubbel en dwars waard!”

Activiteitenoverzicht najaar

We hebben, op z'n minst wat betreft activiteiten, een succesvol voorjaar achter de rug met een rijk gevulde agenda. Het voorjaar werd afgesloten met de Nachtzwaluwexcursie van Paul Gnodde, die met een opkomst van dertig leden ongekend populair was. Een positieve ontwikkeling!

Het broedseizoen loopt inmiddels alweer op z'n eind. Sterker nog: de najaarstrek is al begonnen. Enkele steltlopersoorten haasten zich al naar het zuiden. Dat betekent een nieuw activiteitenoverzicht. Hieronder een voorlopig overzicht, maar let wel: er komen nog excursies bij. Houd de agenda op de website dus goed in de gaten!

Donderdag 10 augustus: Excursie vogelringstation Ooijse Graaf.

Een kijkje op het ringstation in de Ooijpolder waar tijdens de najaarstrek op een ochtend tientallen zangvogels worden gevangen, geringd, gemeten, gewogen en weer vrijgelaten. Start om 07:00 bij Restaurant de Thornse Molen. Thornse straat 20, 6575 JJ Persingen. Einde rond 12:00.

Woensdag 16 augustus: Excursie vogelringstation Ooijse Graaf.

Een kijkje op het ringstation in de Ooijpolder waar tijdens de najaarstrek op een ochtend tientallen zangvogels worden gevangen, geringd, gemeten, gewogen en weer vrijgelaten. Start om 07:00 bij Restaurant de Thornse Molen. Thornse straat 20, 6575 JJ Persingen. Einde rond 12:00.

Zondag 27 augustus: Jeugdexcursie vogels ringen Ooijse Graaf.

Een jeugdexcursie op de ringbaan voor de kinderen van de NatuurOntdekkersClub. Van 08:00 tot 12:00 worden vogels gevangen en geringd voor onderzoek. Erg leuk en leerzaam! Start- en eindlocatie is Restaurant de Thornse Molen. Thornse straat 20, 6575 JJ Persingen. Opgave en meer info te verkrijgen bij Janneke via jeugd@vogelwerkgroepnijmegen.nl.